

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 17.04.2020

Deres ref: 20/1865

NOAS' hørings svar – forslag til endringer i bortvisningsforskriften – behandling av saker om oppholdstillatelse i forbindelse med utbruddet av Covid – 19

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 16.04.2020. Vi vil i det følgende kommentere departementets forslag.

NOAS er enig med departementet i at det under de ekstraordinære omstendighetene som råder på grunn av Covid-19 er behov for å regulere nærmere hvem som får innreise til Norge. Selv om utgangspunktet må være at personer som har fått innvilget oppholdstillatelse raskest mulig bør få innreise har vi forståelse for at dette prinsippet nå må fravikes midlertidig for enkelte grupper.

Spørsmålet er hvilke grupper som skal innvilges innreisevisum så lenge korona-situasjonen vedvarer. Vi er enig med departementet som i høringsnotatet nevner mindreårige søkere uten nødvendig omsorg og samlivspartnere og barn som har bodd med norsk borger i utlandet, som grupper det kan være aktuelt å gjøre unntak for. Vi mener imidlertid det bør vurderes om disse gruppene skal nevnes eksplisitt i forskriftsteksten.

NOAS mener videre at personer som er innvilget oppholdstillatelse, og som befinner seg i en situasjon hvor de kan risikere overgrep eller forfølgelse, må innvilges innreisevisum. For denne gruppen vil en utsettelse av innreise til Norge kunne få dramatiske følger. Vi foreslår derfor at det tas inn i ny § 2b i bortvisningsforskriften at utlending som kan være i en situasjon hvor det er risiko for å bli utsatt for handlinger som kan gi grunnlag for oppholdstillatelse med hjemmel i utlendingsloven § 28, skal innvilges innreisevisum. Det vil i mange tilfeller være vanskelig for utlendingsmyndighetene å vurdere konkret hvor utsatt den enkelte vil være. NOAS mener det derfor som et utgangspunkt bør legges til grunn at familiemedlemmer til referansepersoner med flyktningstatus, samt søkere som befinner seg i land eller områder med krigslignende tilstander, eller med utbredte menneskerettighetsbrudd, må anses å være i en situasjon hvor det kan foreligge fare for forfølgelse. Disse bør derfor innvilges innreisevisum slik at de raskest mulig kan komme seg ut av en potensiell risikosituasjon.

Departementet nevner i høringsnotatet at det følger av utlendingsforskriften § 10 – 17 at dato for siste innreisedag ikke skal fastsettes senere enn seks måneder fra vedtaksdato. Som departementet bemerker må innreisefristen utsettes i tilfeller der innreise for utlendinger med

oppholdstillatelse er forhindret av Covid-19. NOAS mener dette bør fastslås i forskriften for å tydeliggjøre at personer som har fått oppholdstillatelse skal få innreise selv om innreisefristen er utløpt på grunn av Covid-19.

Det bemerkes videre i notatet at forutsetningene for enkelte tillatelser kan ha bortfalt på det tidspunkt bortvisningsforskriften oppheves eller endres. Departementet mener det derfor må etableres rutiner for kontroll av om forutsetningene for tillatelsen fortsatt er til stede, og at om så ikke er tilfelle skal det vurderes om tillatelsen skal tilbakekalles.

NOAS er enig i at dersom vilkårene for en tillatelse ikke lenger er tilstede kan det være naturlig å vurdere om tillatelsen skal tilbakekalles. Vi mener imidlertid at dette må gjøres med varsomhet. For det første bør det ikke legges opp til at en kontroll innebærer en full ny behandling av søknaden, men kun en sjekk på om grunnvilkåret for tillatelsen er oppfylt. Det bør dessuten være åpenbart at forutsetningen for oppholdstillatelsen ikke lenger er tilstede. Ved tvil bør oppholdstillatelse ikke tilbakekalles.

Som departementet nevner kan det forekomme tilfeller hvor et arbeidstilbud ikke lenger eksisterer, og det vil da ha liten hensikt å gi innreisevisum til en utlending i arbeidsinnvandringsøyemed, om vedkommende ikke lenger har arbeid i Norge. Derimot kan det fremstå som urimelig om en tillatelse eksempelvis tilbakekalles fordi det er skjedd endringer i arbeidsmarkedet som innebærer at stillingen kan besettes av innenlandsk arbeidskraft, jf. utlendingsloven § 23 første ledd bokstav c. Dette kan i verste fall åpne for myndighetsmisbruk, ved at innreise nektes av rent innvandringsbegrensende hensyn.

Likeledes vil det i familieinnvandrings saker kunne være grunnlag for tilbakekall dersom en referanseperson er død eller om et ekteskap har opphørt innen innreisevisum gis. Under slike omstendigheter ville det aldri være aktuelt å innvilge en oppholdstillatelse. Dersom det imidlertid er andre vilkår som begrunner et tilbakekall, som for eksempel manglende oppfyllelse av underholds krav, mener NOAS det vil være urimelig å nekte innreise. Særlig gjelder dette om manglende oppfyllelse skyldes permitteringer grunnet Covid-19. Dagpenger fra NAV ved slike permitteringer vil etter dagens regelverk ikke regnes med i fremtidig inntekt for referansepersonen i Norge.¹ Dersom referansepersonen har mistet lønnsinntekt på grunn av koronasituasjonen bør ikke manglende inntekt gi grunnlag for tilbakekall så lenge underholds kravet var oppfylt da oppholdstillatelsen ble gitt. I slike saker kan det eventuelt stilles krav til dokumentasjon fra arbeidsgiver på at permittering skyldes koronasituasjonen.

Om tilbakekall skal vurderes grunnet bortfall av forutsetningene for tillatelsen, må det dessuten vurderes om tilbakekallet utløser en klagerett og rett til fritt rettsråd. Tilbakekall av tillatelse gir etter ul. § 92 første ledd rett til fritt rettsråd uten behovsprøving, men i fotnote henvises det imidlertid til tilbakekall etter ul. §§ 37 og 63. Ingen av disse bestemmelsene vil være relevante for eventuelle tilbakekall av denne karakteren.

¹ <https://www.udi.no/ord-og-begreper/krav-til-inntekt-i-familieinnvandringssaker/#link-9484>.

NOAS mener det er mye som taler for at tilbakekall i slike saker bør utløse klagerett og rett til fritt rettsråd, særlig i tilfeller der det ikke er åpenbart at forutsetningene for tillatelsen er bortfalt. Vi anbefaler uansett at departementet utreder dette.

NOAS takker for anledningen til å delta i høringsrunden, og vi er tilgjengelige for ytterligere kommentarer om dette skulle være ønskelig.

Med vennlig hilsen
Norsk Organisasjon for Asylsøkere

Ann-Magrit Austenå
generalsekretær

Andreas Furuseth
juridisk seniorrådgiver